

УДК 346.95

Кумейко А.В., кандидат юридичних наук, докторант відділу аспірантури і докторантури

(Національна академія Служби безпеки України, м. Київ, Україна)

СПЕЦИФІКА НОРМАТИВНО-ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ЗА ВЧИНЕННЯ ПРАВОПОРУШЕНЬ, ЩО ПОСЯГАЮТЬ НА ДЕРЖАВНУ БЕЗПЕКУ, В УМОВАХ ОГОЛОШЕНОГО В УКРАЇНІ ВОЄННОГО СТАНУ

Визначення змісту нормативно-теоретичної характеристики правопорушень вимагає встановлення змісту поняття «державна безпека», що відображує певний стан (властивість) держави, який засвідчує наявність належних умов забезпечення проголошеного конституційного ладу, національного суверенітету та територіальної цілісності України [1, с. 160-163].

Державна безпека у досліджуваній групі правопорушень визначається як родовий об'єкт правопорушень, що може бути розкрито через встановлення змісту функцій держави – економічної, екологічної, територіальної тощо. Розуміння змісту економічної функції держави визначається як інтерес держави у досягненні такого стану розвитку суспільства та країни, за якого відбувається стабілізація виробничого сектору економіки, досягається поширення та застосування ринкових механізмів. Однак економічна функція держави має задовольняти як інтереси приватних осіб, так і публічний економічний інтерес. Отже, держава має виражений публічний економічний інтерес, спрямований на забезпечення досягнення стану фінансової рівноваги та соціального добробуту, і відповідно вчинення діяння, що позначається на ефективності задоволення такого інтересу, має розглядатися як правопорушення проти державної економічної безпеки.

Розуміння категорії «державна безпека» має розглядатися у його співвідношенні, певному антиномічному зв'язку із категорією «особиста безпека»; державна безпека є протилежною особистій безпеці, однак при цьому наявним є взаємозв'язок та взаємна залежність між ними.

Процеси демократизації суспільних відносин, що закріплюються у міжнародних правових актах, засвідчують, що розуміння державної безпеки через здійснення форм опосередкованої демократії призвело до певного отождолення державної безпеки із особистою. Влада народу, що передається його представникам через демократичні виборчі процеси, фактично означає, що забезпечення державної безпеки є аксіологічним проявом особистої безпеки, де забезпечення державних інтересів очевидно має призводити до задоволення інтересів окремих індивідів чи соціальних груп [2].

Зазначена теза на рівні нормативного регулювання може бути продемонстровано шляхом звернення до розуміння змісту прав громадян ЄС як базису для забезпечення державної безпеки країн ЄС. Основоположні права та інтереси громадян ЄС відображено у Договорі про функціонування Європейського Союзу (ДФЄС), Договорі про Європейський Союз (ДЄС) [3] та Хартії основних прав Європейського Союзу [4]. Громадянство ЄС є додатковим до національного громадянства держави-члена ЄС і не замінює його. Це положення є фундаментальною частиною правового статусу громадян Європейського Союзу. До ключових аспектів громадянства ЄС відноситься: подвійний характер громадянства (кожна особа, яка є громадянином будь-якої держави-члена ЄС, автоматично є громадянином Європейського Союзу); це громадянство не замінює національне громадянство, а є додатковим до нього. Зміст громадянства ЄС полягає у наданні прав: на свободу пересування та проживання (громадяни ЄС мають право вільно

пересуватися та проживати в будь-якій країні ЄС); на працю та освіту (громадяни ЄС можуть працювати, вчитися і отримувати освіту в будь-якій країні ЄС); голосувати та бути обраними на виборах до Європейського парламенту, а також на місцевих виборах в країнах-членах ЄС, де вони проживають; на дипломатичну та консульську допомогу. Встановлення правових основ набуття громадянства ЄС було вперше введено Маастрихтським договором у 1992 році. Установчі документи ЄС, зокрема Договір про функціонування Європейського Союзу, містять положення про громадянство ЄС та права, які з ним пов'язані.

Отже, громадянство ЄС має певні переваги для його носіїв. Однак при цьому забезпечення його реалізації відноситься не лише до сфери особистих інтересів, але і складовою державних інтересів та публічних інтересів країн ЄС.

Державна безпека як об'єкт правопорушень має розглядатися як певна сукупність суспільних правовідносин, що виникають у сфері оборони, яка має забезпечуватися як в умовах воєнного стану, так і в умовах поза воєнним станом, що має сприяти підвищенню рівня обороноздатності держави, забезпеченню її територіальної цілісності, і розглядатися як складова управлінських та адміністративних правовідносин [5, с. 40–48].

Таким чином, складової державної безпеки є функція державної оборони [6, с. 12].

Список використаних джерел:

1. Козьяков І. Законодавче визначення державної безпеки: проблеми теорії та практики. Підприємництво, господарство і право: теорія держави і права. 2019. С. 160–164
2. D'amato A. An Introduction to Law and Legal Thinking. Brill Nijhoff. 1996. 201 p.
3. Консолідовані версії Договору про Європейський Союз та Договору про функціонування Європейського Союзу з протоколами та деклараціями. 1957. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_b06#Text
4. Хартія основних прав Європейського Союзу. 2000. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_524#Text.
5. Пашинський В.Й. Військово-адміністративне право в системі сучасного адміністративного права. Адміністративне право і процес. 2017. № 2(20). С. 40–48.
6. Прохоренко М.М. Система військового законодавства : автореф. дис. ... канд. юрид. наук. 12.00.01. Харків, 2007, 23 с. С. 12–19